

de conventionali; ergo idem dicendum est cum proportione de dicta Extravag. Nam verba æque favent, ut ponderavimus, et rationes sunt eadem, ut legenti constabit. Imo ideo illa regula sic extenditur, quia simoniacus, tam uno quam alio modo, non habet coloratum titulum beneficii, ut ipse ibi prosequitur; ergo signum est utroque modo incurrere pœnas.

30. His accedunt conjecturæ: primam summo ex ratione textus, in dicto cap. 2 de Confessis, ibi: *Quoniam vitium hujusmodi persequi volumus et debemus*. Unde sic argumentor: nam jura intendunt persequi et impedire ordinationem et provisionem simoniacam, non solum quando in eis præcedit pecuniæ datio, sed etiam quando præcedit promissio; ergo quando imponunt censuram ipso facto incurendam, intendunt statim in ipsamet origine (ut sic dicam) factum illud irritare, et delere, ac punire, quantum per tales pœnas possunt, non expectata solutione pretii. Secundo, quia probabilissimum est hanc simoniam vere et simpliciter esse realem, ut supra cap. 41 tractatum est, quia est datio rei spiritualis non gratuita: nam in eo quod dicitur datio rei spiritualis satis ostenditur esse realis ex parte materiæ propriæ simoniæ, in quo differt multum a datione solius pretii; cum vero additur, non gratuita, completur substantia et iniquitas simoniæ. Unde parum videtur referre quod, civili vel humano modo loquendo, emptio et venditio non sit omnino completa quoad executionem ex utraque parte, quia ad completam rationem simoniæ hoc non est necessarium, sed quod sit datio rei spiritualis non gratuita. Tertio, quia omnes fatentur non esse necessarium ad incurrendas has pœnas, ut totum pretium pro spirituali re promissum sit solutum, sed sufficere quod sit ex parte solutum; nam tunc jam aliquid ex utraque parte traditur, ut in dict. capit. 41 declaravi; sed eo ipso dat aliquam rem temporalem, qui promittit rem temporalem, et alius, acceptando aliquid, etiam moraliter recipit aliquid temporale, scilicet jus ad talem rem; ergo.

31. *Instantia Navarri.*—*Expeditur.*—Sed instat Navarrus in Commentariis, cap. ult. de Sim., numer. 29, in fine, quod talis promissio est irrita et nullius momenti; et ideo nihil dare videtur, etiamsi per publicum instrumentum illam faciat. Sed contra, quia si ratio hæc esset alicujus momenti, nec simonia vera illa esset, quia nihil æstimabile datur vel promittitur, quia non valide promittitur. Item idem

argumentum fieri potest de datione pecuniæ, quia etiam illa est irrita, ut infra videbimus. Ergo in omni sententia, necessario dicendum est ibi dari vere temporale, et valide, quantum est ex parte dantis: quod autem jus irritet actum, non tollit malitiam simoniæ, nec rationem onerosi contractus, et dationis non gratuitæ. Denique confirmatur, quia multæ sunt obligationes simoniacæ, quæ, licet ex jure positivo sint nullæ, sufficiunt ad veram simoniam, ut obligatio ad gerendum negotium Episcopi ordinantis, vel dantis beneficium, obligatio non petendi alimenta necessaria, eo casu quo Episcopus dare tenebatur, vel obligatio non petendi debitum. Et præterea, in his vix potest assignari tempus in quo completur simonia realis quæ punitur, si in ipsa datione rei spiritualis sub tali obligatione non consummatur. Quando enim obligationis actus est negativus, ut non petendi alimenta, quando illa negatio sufficit? Idem est si est de non petendo debito; quod si dicatur ibi statim fieri remissionem, et ideo statim sequi pœnam, instabimus ad hominem, quia illa remissio fuit nulla et irrita; ergo nihil per illam datum est. Denique etiam quando est actus positivus, videtur incredibile quod recipiens beneficium sub obligatione famulatus, non maneat excommunicatus, et serviendo per diem, vel unum opus servitii inchoando, jam sit excommunicatus.

32. *Prima assertio.*—In hac controversia, quid sentiendum sit quoad privationem beneficiorum, vel nullitatem collationis simoniacæ, in c. seq. dicam, nunc enim solum de censuris agimus. In illis vero aliter de suspensione, aliter de excommunicatione censendum arbitror. Dico ergo primum: suspensio de ordine de rigore juris incurritur ipso facto in ipsamet ordinatione, etiamsi datio pecuniæ non præcesserit, sed tantum promissio. Hanc assertionem quantum ad suspensionem de jure antiquo, mihi probat sufficienter caput penultimum de simonia. Quoad novum vero jus videtur efficaciter probari verbis ponderatis in dicta Extravag., adjunctis aliis antiquis juri-bus et doctrinis; quid autem nunc sentiendum sit, statim dicam.

33. *Secunda assertio.*—Dico secundo: quoad pœnam excommunicationis, licet dubia videantur verba dictæ Extrav., et possint facile in utramque partem trahi, nihilominus verisimilius est ex vi etiam verborum non incurrere excommunicationem illam, donec utraque ex parte completa sit simonia. Hæc asser-

tio quoad priorem partem ex relatione dictarum opinionum constat. Ultima vero pars suaderi potest ex his quæ tractat Casador., decis. 5, de Constit., ubi de pœna privationis beneficii ex professo disputat, refertque multa argumenta cujusdam advocati consistorialis pro secunda sententia quoad illam pœnam, et nihilominus tam ipse quam advocatus, et (ut indicat) etiam Rota, ut manifestum supponebant, excommunicationem illam non incurrere usque ad pecuniæ traditionem, supponentes verba illa, *dando vel accipiendo*, in pretium cadere. Et sic etiam Gomez, in Reg. de Trien., quæst. 12, refert, absolute voluisse Rotam, Extravag. illam solam habere locum in simonia reali, per quam intelligit utrinque completam, nam aliam conventionalem ibi vocat. Cum ergo illa interpretatio non sit aliena a verborum proprietate, et sit mitior, et magis evitet animarum pericula, præferenda est. Accedit quod, ut Casad. præcipue testatur, Romæ usu receptum est, ut tota illa Extrav. solam simoniam utrinque realem puniat, quod creditur esse receptum, vidente et consentiente Pontifice, quod sufficeret ad derogandum etiam rigori juris, si oporteret, quia stylus curiæ vim habet juris. Unde licet quod diximus de suspensione sit verum ex vi verborum, nihilominus consuetudo videtur ampliasse illam derogationem, seu limitationem; non credo tamen restrinxisse jus commune antiquum, quoad suspensionem in ipso latam.

34. *Ea quo tempore incurritur censura.*—Ultimo vero est advertendum, posita hac interpretatione et moderatione, nihilominus Navar. supra adjungere, quando simonia, prius incompleta per traditionem rei spiritualis, postea completur per traditionem pecuniæ, incurri censuras, non solum ab illo tempore, sed etiam a die commissi criminis per traditionem rei spiritualis sub promissione, ita ut censura retrahatur. Et ideo dicere solent aliqui auctores, in traditione solius rei spiritualis, nec fuisse censuram incurram, nec omnino non fuisse; sed fuisse quasi suspensionem, ut ex tunc incurreretur, si postea realis simonia compleretur. Sed imprimis hæc retractio non habet in Extravag. fundamentum; nam, si illa loquitur de simonia reali utrinque completa, profecto non infert censuram usque ad complementum delicti cum effectu, et ex tunc inducit illam, et non antea. Sicut irregularitas ex homicidio tunc contrahitur, quando mors consummatur, et non retrahitur ad tempus inflictivi vulneris

mortiferi. Quare si talis retractio vera est, novo aliquo jure, vel stylo curiæ introducta est, de quo mihi etiam non satis constat; nec Gomez aut Casad. de illo expresse loquuntur, maxime pro censuris.

35. Secundo, sentio illam retractionem non cadere vere et proprie in censuram, neque in illos effectus qui ab ipsa censura vere et realiter contracta essentialiter dependent, sed ad summum posse pertinere ad quosdam effectus, qui sine censura possent incurrere, qui in præsentem vix possunt inveniri. Prima pars clara est, quia sic censura hæc non imponitur, nisi propter simoniam utrinque realem; quando ordinatus vel beneficiatus simoniace non solvit pretium, in re ipsa et coram Deo non fuit suspensus, vel excommunicatus, ut Navar. et omnes fatentur, et est evidens, posita hypothesi, quia in toto illo tempore non erat completum delictum, pro quo erat censura lata; ergo impossibile est ut pro illo tempore censura unquam incurratur, quia ad præteritum non est potentia.

36. Secunda pars declaratur inductione: nam ille sic ordinatus vel beneficiatus celebrans, toto illo tempore irregularis non fit, ut Navar. etiam fatetur et bene confirmat. Item, si ordinatus ille absolvat sacramentaliter, valida est absolutio, semperque erit; item, si beneficiatus ille jurisdictionem exerceat, actus sunt validi, neque unquam retractantur; ergo quoad hos effectus non retrahitur censura. Ratio vero est, quia hæc retractio ad summum est secundum quamdam fictionem juris: illi autem effectus requirunt realem existentiam censuræ; ut irregularitas ex celebratione non oritur, nisi supposita vera et reali censura, et ex peccato violandi illam, ut constat, quod peccatum non est, quando absque censura celebratum est; ergo nec irregularitas; ergo nec postea pullulare poterit, cum delictum, quod est adæquata ejus causa, non præcesserit. Similiter nullitas sententiæ vel absolutionis oritur adæquate in hoc casu ex reali suspensione, seu ablatione jurisdictionis; hæc autem facta non fuit toto illo tempore simoniæ realis non completæ. Nec vero illi effectus prius validi possunt postea annullari propter complementum simoniæ additum, quia nec sacramentum semel validum, est irritabile, nec sententia justè et valide lata debet annullari; hæc enim jam non esset pœna simoniaci, sed aliorum innocentium. Eademque ratio est de similibus effectibus.

37. Tertia vero pars in suspensione ab or-

dine est clara, nullus enim effectus in ea cogitari potest, qui per illam retrotractionem fingi possit pro tempore antecedente. In excommunicatione vero invenitur privatio fructuum beneficii, verbi gratia, vel inhabilitas ad beneficia acquirenda, etc. Et quoad hos effectus potest retrahi poena, quando consummatur simonia per traditionem pecuniæ; tamen hoc ipsum fieri posset sine censura, ut constat, et ideo nullam retrotractionem quoad hoc fingere necesse est in censura, sed solum in privatione beneficii, de qua postea dicemus. Unde licet Navar. multis exemplis declarare conetur, habere locum hanc retrotractionem in excommunicatione, in illis non immeror; tum quia, licet sit possibilis, in presenti non est necessaria; tum etiam quia, si quando videtur fieri hæc retrotractio, revera non est in censura, sed in aliquo extrinseco vel temporali effectu, qui potest induci per legem, vel sententiam sine censura, vel loco illius. Supponendo ergo in praxi hanc sententiam posteriorem observandam esse, non oportet fingere retrotractionem pro censuris, nec rem obscuriorem reddere, sed simpliciter fateri non incurri censuram, donec pretium ex parte aliqua solvatur, et ex tunc tantum incipere; de aliis autem privationibus postea dicemus. Unde etiam concedendum est esse in potestate simoniaci accipere simoniace ordinem vel beneficium, et nunquam incurrere censuram non solvendo pretium. Neque hoc est inconveniens, quia est in manu ejus non consummare peccatum omnino. Quod si quis dicat per hoc dari licentiam hominibus liberiori committendi simonias conventionales usque ad obtentionem spiritualium, respondeatur licentiam non dari, sed non tam rigorose vindicari delictum, quod potuit aliis rationibus convenire.

CAPUT LVII.

UTRUM ACTIO SACRA VEL COLLATIO BENEFICII SIMONIACE FACTA SIT VALIDA, ET QUO JURE?

1. *Prænotanda.* — Præter censuras, altera poena ipso jure lata, et potissima in simonia, est irritatio actus seu contractus simoniaci, et obligatio quæ ex illa nascitur, vel ad non retinendam rem simoniace comparatam, vel ad pretium restituendum; ideoque de his dicere aggredimur: et prius dicemus de re spirituali, postea de pretio. Possunt autem hi effectus intelligi vel ex natura rei, vel

solum per modum poenæ; et utrumque tractandum est. Atque hinc fit ut, licet supra dixerimus, poenas simoniæ solum habere locum in ordine, et religione, et beneficio, seu officio ecclesiastico, nihilominus de hac irritatione, ut ex natura rei esse potest absque poenâ, dubitari possit an habeat locum ex natura rei in aliis spiritualibus rebus, vel actionibus, quæ per simoniam conferuntur, aut fiunt. Ut ergo generales regulas de omnibus proponere possim, adverte omnes res quæ possunt esse materia simoniæ ad duo capita reduci posse. Primum est actionum, seu functionum spiritualium quæ interdum relinquunt post se effectum per illas denuo factum, et post illas permanentem physice, vel moraliter, ut sunt ordinatio sacerdotum, consecratio Episcoporum, benedictio abbatum, aut aliarum rerum sacrarum; et in hoc ordine numerari possunt actiones sacramentorum et professio religiosa. Interdum vero nullum relinquunt effectum proprium, præter impetrationem aliquam apud Deum, ut benedictio nubentium, vel ciborum, aut oratio, et similes. Secundum caput est rerum permanentium sacrarum, seu spiritualium, quæ non denuo fiunt, sed ab uno in alium transferuntur, vel alicui de novo conferuntur, cum antea vacarent. Nam per vacationem non destruntur, ut postea fiant de novo, sed manent in se, seu in bonis Ecclesiæ, et per collationem tali personæ applicantur; et ad hunc ordinem reduci possunt omnes res sacræ, etiam corporales et permanentes, quatenus aliquo modo spirituales sunt, ut reliquiæ, calix, etc.

2. *Prima conclusio.* — Dico ergo primo, actiones et functiones sacræ, ratæ et validæ sunt, etiamsi factæ sint simoniace, suosque habent effectus, nisi vel irritabiles sint per Ecclesiam, et lata sit lex irritans illas, vel talem habeant effectum, qui per pravam dispositionem, seu obicem operantis impediri possit. Probat, quia sola culpa simoniæ non potest sola vi et natura sua irritare actiones sacræ, vel impedire effectus earum, plusquam alia peccata mortalia gravissima, quia nulla est major ratio simoniæ, quam aliorum peccatorum; sed peccata per se et vi sua non irritant actiones sacræ peccaminose factas, si alioquin omnia quæ sunt de substantia earum adhibeantur, maxime si non sint irritabiles per Ecclesiam; vel etiamsi sint irritabiles, si de facto non est lata lex irritans; nec etiam possunt impedire omnes effectus earum, sed solum illos qui ex dispositione vel obice ope-

rantis pendent, quia alias ratio culpæ, seu concomitantia ejus per accidens se habet ad talem effectum; ergo idem est de simonia sentiendum. Hæc tamen generalis regula melius intelligetur ad particularia descendendo, et illam applicando.

3. *Ordinatio simoniace facta valida est.* — Sequitur ergo primo, ordinationem simoniace factam, ratam et validam esse quoad substantiam suam, et quoad effectum characteris. Probat, quia non obstante culpa simoniæ intercedunt omnia quæ sunt de substantia et valore talis actionis et effectus. Nec talis actio quoad hoc est irritabilis per Ecclesiam, nec ille effectus pendet ex culpa recipientis vel ministrantis ordines. Unde quoties jura dicunt ordinationes simoniacas esse irritas, Doctores exponunt quoad usum et executionem ordinum, seu quantum per Ecclesiam irritari possunt, quod idem est ac ipso facto suspendi, ut supra dictum est.

4. *Idem dicendum de sacramentis.* — Circa poenitentiam advertendum. — Secundo sequitur hoc extendi posse ad omnia sacramenta, quia omnia per se sunt valida, licet simoniace conferantur, ut de baptismo et confirmatione est evidens: imprimunt enim suum characterem. Consecratio item Eucharistiæ rite facta, licet pro pretio, sine dubio valida est; et quamvis sumatur simoniace Eucharistia, vere recipitur realiter et sacramentaliter Christus: non enim recedit Christus propter peccatum suscipientis, ut ex fide constat: et satis clare docuit Paul., 1 Corinth. 11. Idem est suo modo de Extrema Unctione, licet non imprimat characterem; non enim iteranda est propter simoniacam receptionem vel collationem, sed agenda est poenitentia peccati. Unde cavendus est lapsus (qui calami fortasse fuit potius quam mentis), apud Ugol., Tab. 1, cap. 17, § 1, num. 4, ubi ait Extremam-Unionem receptam a simoniaco non esse validam, quia sacramentum datum perseveranti in peccato mortali nullum est, quia gratiam non confert in qua tota vis ejus posita est, et ideo, illa ablata, nullum est sacramentum, quia, ablato fundamento, reliqua adesse non possunt. Certum vero est valorem sacramenti non pendere ex effectu, et gratiam non esse fundamentum sacramenti, sed effectum, ideoque sacramentum vere recipi a peccatore, licet non recipiatur effectus; imo pium et probabile est, posse illud sacramentum postea habere effectum, recedente fictione. Denique etiam matrimonium, licet emeretur in ratione

sacramenti, validum esset, ut constat. De his enim omnibus manifestum est non esse irritabilia per Ecclesiam, nec ratione indispositionis, si substantia illorum adhibeatur. Idemque est suo modo in confessione et absolutione poenitentiae. Sed in hoc sacramento sunt duo specialia: unum est, quod substantialis materia pendet aliquo modo ex dispositione poenitentis, et ex hac parte erit irritum, si actu committendo simoniam recipiatur; sed hoc commune est cuicumque actuali peccato mortali, et ita hoc accidentarium est ad rationem simoniæ. Unde si ponamus a poenitente ipso non committi simoniam, sed a tertio, qui pecuniam dedit, ignorante alio, tunc ex parte recipientis validum erit sacramentum. Aliud est proprium hujus sacramenti, quod potest irritari per Ecclesiam, auferendo a ministro jurisdictionem; verumtamen propter peccatum vendendi absolutionem non est talis poena inflata ab Ecclesia, et ideo ex hoc capite nulla etiam est irritatio. Igitur absolute sacramentorum collatio, licet simoniace fiat, valida est, et illos habent effectus qui ex gratia sanctificante non pendunt; gratiam autem non conferunt propter obicem peccati, quod per ipsam simoniam maxime apponitur. Si tamen ponamus recipientem sacramentum excusari a culpa propter ignorantiam, vel, licet prius peccaverit, tunc sufficienter poenitere, habebit sacramentum totum suum effectum, quia nihil est quod impediatur.

5. *Tertia illatio.* — Tertio, infero idem dicendum esse de consecratione Ecclesiæ vel calicis, ac denique de omnibus functionibus ordinum cum proportionem, et de omnibus benedictionibus sacramentalibus, quia in omnibus est eadem ratio; nam hæc omnia vel non sunt irritabilia per Ecclesiam, stante tali institutione, vel nullibi inveniuntur irritata propter simoniam in eis commissam, cum nulla poena ipso jure afficiantur, ut dictum est: imo, etiamsi præcessisset suspensio ab ordine, vel a muneribus pontificalibus propter aliud crimen simoniæ, per suspensionem non irritarentur tales actiones, ut ex materia de censuris suppono, et quia nihil tale in jure invenitur expressum. Objici potest e. *Ecclesia*, 1, q. 4, ubi sic dicitur: *Ecclesia, quæ per pactionem consecrata fuerit, potius exœcrata quam consecrata dici debet.* Est ergo irrita talis consecratio. Glossa ibi dupliciter respondet: primo, consecrationem illam non fuisse factam juxta formam Ecclesiæ, et ideo reprobari; sed hoc dicitur sine fundamento in tex-